

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HOÁ HÀ NỘI
KHOA BẢO TÀNG

* * * * *

PHẠM THỊ LÂM

**SUU TẬP TÀI LIỆU HIỆN VẬT CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH
TẠI TẦNG 1 NHÀ SÀN- HIỆN ĐANG LƯU GIỮ
TẠI BẢO TÀNG HỒ CHÍ MINH**

**KHOÁ LUẬN TỐT NGHIỆP
NGÀNH BẢO TÀNG**

Người hướng dẫn: Ths. Phạm Thu Hằng

HÀ NỘI - 2009

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU.....	1
1. Lý do chọn đề tài.....	1
2. Đối tượng nghiên cứu.....	2
3. Phạm vi nghiên cứu.....	2
4. Mục đích nghiên cứu.....	3
5. Phương pháp nghiên cứu.....	3
6. Bố cục của khoá luận.....	3
Chương 1: BẢO TÀNG HỒ CHÍ MINH VỚI HOẠT ĐỘNG XÂY	
DỰNG SƯU TẬP TÀI LIỆU HIỆN VẬT BẢO TÀNG.....	5
1.1. Sư tập hiện vật bảo tàng.....	5
<i>1.1.1. Khái niệm.....</i>	<i>5</i>
<i>1.1.2. Tiêu chí xây dựng.....</i>	<i>8</i>
<i>1.1.3. Nguyên tắc xây dựng.....</i>	<i>10</i>
<i>1.1.4. Vai trò của sưu tập hiện vật đối với các hiện vật bảo tàng....</i>	<i>12</i>
1.2. Vài nét về Bảo tàng Hồ Chí Minh	14
1.3. Kho cơ sở Bảo tàng Hồ Chí Minh với hoạt động xây dựng	
sưu tập hiện vật bảo tàng	21
<i>1.3.1. Kho cơ sở Bảo tàng Hồ Chí Minh</i>	<i>21</i>
<i>1.3.2. Hoạt động xây dựng sưu tập hiện vật Bảo tàng tại kho cơ sở</i>	
<i>Bảo tàng Hồ Chí Minh</i>	<i>25</i>
Chương 2: NỘI DUNG VÀ GIÁ TRỊ SƯU TẬP TÀI LIỆU	
HIỆN VẬT CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH	
TẠI TẦNG 1 NHÀ SÀN – HIỆN ĐANG LƯU GIỮ	
TẠI BẢO TÀNG HỒ CHÍ MINH	29
2.1. Quá trình hình thành Sưu tập.....	29

2.1.1 Vài nét về Nhà sàn – nơi Chủ tịch Hồ Chí Minh đã sống và làm việc từ 5/1958 đến 8/1969.....	29
2.1.2. Sự hình thành Sưu tập.....	32
2.2. Phân loại Sưu tập.....	37
2.2.1. Các hiện vật gốc thể khối	39
2.2.2. Các tài liệu hiện vật có chữ viết.....	44
2.3. Nội dung của Sưu tập.....	50
2.4. Giá trị của Sưu tập.....	57
2.4.1. Giá trị lịch sử.....	57
2.4.2. Giá trị văn hoá.....	61
2.4.3. Giá trị giáo dục.....	63
2.4.4. Giá trị lưu niệm.....	64
Chương 3: MỘT SỐ GIẢI PHÁP NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG BẢO QUẢN VÀ PHÁT HUY GIÁ TRỊ SƯU TẬP TÀI LIỆU HIỆN VẬT CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TẠI TẦNG 1 NHÀ SÀN- HIỆN ĐANG LƯU GIỮ TẠI BẢO TÀNG HỒ CHÍ MINH.....	66
3.1. Thực trạng Sưu tập.....	66
3.2. Một số giải pháp nâng cao chất lượng bảo quản và phát huy giá trị của Sưu tập.....	79
3.2.1. Tiếp tục nghiên cứu để quản lý và kiện toàn Sưu tập.....	79
3.2.2. Đảm bảo và nâng cao chất lượng bảo quản Sưu tập.....	80
3.2.3. Đẩy mạnh các hoạt động phát huy giá trị của Sưu tập.....	82
KẾT LUẬN.....	87
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	89
PHỤ LỤC	

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

“ Tôi chỉ có một ham muốn, ham muốn tột bậc là làm sao cho nước ta được hoàn toàn độc lập, dân ta được hoàn toàn tự do, đồng bào ta ai cũng có cơm ăn áo mặc, ai cũng được học hành. Riêng về phần tôi thì làm một cái nhà nho nhỏ, nơi có non xanh nước biếc để câu cá, trồng rau... Không dính líu gì đến vòng danh lợi.”¹ Câu nói với tinh thần cao cả ấy bắt nguồn từ một con người — một nhân cách vĩ đại đã dẫn dắt dân tộc Việt Nam vượt qua bao thác ghềnh lịch sử, không ngừng tận tâm tận lực cống hiến cho đất nước và dân tộc. Ham muốn của Người cho dân tộc là ham muốn tột bậc còn mong muốn của Người cho bản thân mới thật khiêm nhường và bình dị làm sao. Lòng yêu nước và đức hy sinh cao cả của Bác đã được đền đáp xứng đáng bằng một đất nước Việt Nam độc lập và thống nhất sau này. Sau 30 năm bôn ba tìm đường cứu nước, năm 1941, Người trở về Cao Bằng lãnh đạo cách mạng Việt Nam. Kháng chiến chống Pháp thắng lợi, Người từ Cao Bằng trở về Thủ đô sống và làm việc tại Phủ Chủ tịch trong suốt 15 năm cuối đời (1954 — 1969) — một khoảng thời gian khá dài trong cuộc đời hoạt động cách mạng của vị lãnh tụ kính yêu và cũng là giai đoạn có ý nghĩa vô cùng lớn lao, quan trọng đối với sự nghiệp xây dựng CNXH và đấu tranh thống nhất nước nhà.

Trong khu di tích Phủ Chủ tịch, Nhà sàn được xem là di tích trung tâm gắn liền với quá trình sống và làm việc của Người từ năm 1958 đến 1969. Ngôi Nhà sàn gồm 2 tầng (tầng 1 và tầng 2) với 3 phòng riêng, trong đó tầng 2 gồm 2 phòng (phòng làm việc và phòng ngủ). Đặc biệt tầng 1 Nhà sàn với những tài liệu, hiện vật là bằng chứng quan trọng cho những sự kiện lịch sử trọng đại dưới sự chỉ đạo của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Tại đây

¹ Nơi ở và làm việc của Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Phủ Chủ tịch (1997), Nxb. Văn hoá - Thông tin, Hà Nội, tr.28.

đã diễn ra nhiều cuộc trao đổi, gặp gỡ giữa Bác với các đồng chí trong Bộ Chính trị, cán bộ các miền. Cũng tại tầng 1 Nhà sàn, Người đã làm việc, nghiên cứu và soạn thảo đường lối chiến lược cho việc xây dựng CNXH ở miền Bắc và đấu tranh chống đế quốc Mỹ ở miền Nam, tiến tới thống nhất đất nước. Mặt khác, khi ngắm nhìn những tài liệu hiện vật đã một thời gắn bó với Bác chúng ta không khỏi xúc động, tự hào, cảm kích trước lối sống thanh tao, giản dị của một nhân cách lớn. Vì thế, sau ngày Bác đi xa, những di vật của Người để lại trở thành những di sản văn hoá cần được trân trọng và lưu giữ. Bảo tàng Hồ Chí Minh hiện đang lưu giữ rất nhiều sưu tập tài liệu hiện vật gắn với quá trình sống và hoạt động của Chủ tịch Hồ Chí Minh, trong đó sưu tập tài liệu hiện vật của Chủ tịch Hồ Chí Minh tại tầng 1 Nhà sàn là một bằng chứng sinh động về cuộc đời và sự nghiệp của một vị “anh hùng giải phóng dân tộc”, minh chứng cho lối sống mẫu mực của một “tấm gương hết lòng phục vụ lợi ích của nhân dân, đấu tranh không mệt mỏi cho danh dự, tự do và độc lập của Tổ quốc mình”². Mặc dù có giá trị to lớn, nhưng sưu tập chưa được nghiên cứu một cách toàn diện và đầy đủ. Vì vậy, tôi quyết định chọn đề tài “ *Sưu tập tài liệu hiện vật của Chủ tịch Hồ Chí Minh tại tầng 1 Nhà sàn – hiện đang lưu giữ tại Bảo tàng Hồ Chí Minh*” làm khoá luận tốt nghiệp Đại học.

2. Đối tượng nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu của khoá luận là Sưu tập tài liệu hiện vật của Chủ tịch Hồ Chí Minh tại tầng 1 Nhà sàn — hiện đang lưu giữ tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.

3. Phạm vi nghiên cứu

- Về thời gian: Nghiên cứu các tài liệu, hiện vật của Chủ tịch Hồ Chí Minh tại tầng 1 Nhà sàn gắn liền với thời gian Bác sống và làm việc tại đây từ năm 1958 đến 1969. Đồng thời, khoá luận cũng nghiên cứu quá

² Hồ Chí Minh ánh sáng độc lập tự do (1985), Nxb. Sự thật, Hà Nội, tr.14.

trình tồn tại của Sư tập từ năm 1969 đến nay (trong đó, từ năm 1970 sư tập là tài liệu, hiện vật của Bảo tàng Hồ Chí Minh).

- Về không gian: Sư tập tài liệu hiện vật của Chủ tịch Hồ Chí Minh hiện đang được lưu giữ tại Bảo tàng Hồ Chí Minh. Ngoài ra, khoá luận còn quan tâm tới Nhà sàn (thuộc Khu di tích Phủ Chủ tịch) nơi tồn tại ban đầu của các tài liệu, hiện vật.

4. Mục đích nghiên cứu

- Tìm hiểu các vấn đề lý luận chung sư tập hiện vật bảo tàng, làm cơ sở cho việc nghiên cứu Sư tập.

- Tìm hiểu nội dung của Sư tập tài liệu hiện vật của Chủ tịch Hồ Chí Minh tại tầng 1 Nhà sàn — hiện đang lưu giữ tại Bảo tàng Hồ Chí Minh với tư cách là những di vật quý giá của Người.

- Khẳng định những giá trị của Sư tập: giá trị lịch sử, văn hoá, giáo dục, lưu niệm, bổ sung nguồn sử liệu quan trọng cho việc nghiên cứu về Chủ tịch Hồ Chí Minh và những vấn đề liên quan.

- Đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao chất lượng công tác bảo quản và phát huy giá trị của Sư tập.

5. Phương pháp nghiên cứu

- Phương pháp luận khoa học của Chủ nghĩa Mác-Lênin, duy vật lịch sử và duy vật biện chứng.

- Phương pháp khoa học được sử dụng để tiến hành nghiên cứu: Bảo tàng học, Khoa học lịch sử, Bảo tồn di tích lịch sử — văn hoá...

- Các phương pháp khác: thống kê, so sánh, phân tích, tổng hợp, nghiên cứu tài liệu...

6. Bố cục của khoá luận

Ngoài phần Mở đầu, Kết luận, Tài liệu tham khảo và phần Phụ lục, bố cục khoá luận gồm 3 chương. Cụ thể như sau:

Chương 1: Bảo tàng Hồ Chí Minh với hoạt động xây dựng sưu tập hiện vật bảo tàng

Chương 2: Nội dung và giá trị của Sưu tập tài liệu hiện vật của Chủ tịch Hồ Chí Minh tại tầng 1 Nhà sàn — hiện đang lưu giữ tại Bảo tàng Hồ Chí Minh

Chương 3: Một số giải pháp nâng cao chất lượng bảo quản và phát huy giá trị sưu tập tài liệu hiện vật của Chủ tịch Hồ Chí Minh tại tầng 1 Nhà sàn — hiện đang lưu giữ tại Bảo tàng Hồ Chí Minh

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Timothy Ambrose, Crispin Paine (2000), *Cơ sở bảo tàng*, Bảo tàng Cách mạng Việt Nam, Hà Nội.
2. Bá Ngọc (2005), *Hồ Chí Minh cuộc đời và sự nghiệp*, Nxb. Lao động, Hà Nội.
3. Bảo tàng Cách mạng Việt Nam (1994), *Sưu tập hiện vật bảo tàng*, Nxb. Văn hoá - Thông tin, Hà Nội.
4. Bảo tàng Cách mạng Việt Nam (2004), *Về lịch sử văn hoá và bảo tàng*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội.
5. *Bảo tàng Hồ Chí Minh 30 năm một chặng đường* (2000), Bảo tàng Hồ Chí Minh, Hà Nội.
6. *Các bảo tàng quốc gia Việt Nam* (2001), Hội đồng các bảo tàng Quốc gia, Hà Nội.
7. *Cơ sở bảo tàng học* (1976), Viện bảo tàng Quân đội, Hà Nội.
8. *Cơ sở bảo tàng học* (1990), Trường Đại học Văn hoá Hà Nội, Hà Nội, T.1.
9. Đảng Cộng sản Việt Nam (1998), *Văn kiện hội nghị lần thứ năm Ban chấp hành Trung ương khoá VIII*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội.
10. Phạm Văn Đồng (1975), *Hồ Chí Minh tinh hoa của dân tộc lương tâm của thời đại*, Nxb. Sự thật, Hà Nội.
11. Gary Edson, David Dean (2001), *Cẩm nang bảo tàng*, Bảo tàng Cách mạng Việt Nam, Hà Nội.
12. Nguyễn Thị Huệ (2008), *Cơ sở bảo tàng học*, Nxb. Đại học Quốc gia Hà Nội, Hà Nội.
13. Nguyễn Thị Huệ (2005), *Lược sử sự nghiệp bảo tồn bảo tàng Việt Nam từ năm 1945 đến nay*, Trường Đại học Văn hoá Hà Nội, Hà Nội.

14. Nguyễn Thị Huệ (2002), *Nghiên cứu nguồn sử liệu hiện vật bảo tàng*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội.
15. *Hồ Chí Minh ánh sáng độc lập tự do* (1985), Nxb. Sự thật, Hà Nội.
16. Học viện Chính trị — Hành chính quốc gia Hồ Chí Minh, Viện Hồ Chí Minh (2008), *Hồ Chí Minh biên niên tiểu sử*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, T8 - 9.
17. Kaulen M.E (2006), *Sự nghiệp bảo tàng của nước Nga (bản dịch)*, Cục Di sản văn hoá, Hà Nội.
18. Khu Di tích Phủ Chủ tịch (1996), *Những hoạt động của Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Phủ Chủ tịch (1954 – 1969)*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, T.2.
19. Khu Di tích Phủ Chủ tịch (1997), *Nơi ở và làm việc của Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Phủ Chủ tịch*, Nxb. Văn hoá - Thông tin, Hà Nội.
20. *Luật di sản văn hoá và văn bản hướng dẫn thi hành*(2001), Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội.
21. Hoàng Thanh Mai (2004), “*Tìm hiểu Sơ tư tập báo cắt dán người tốt việc tốt có bút tích của Chủ tịch Hồ Chí Minh từ năm 1956 đến 1968 ở Bảo tàng Hồ Chí Minh*” (Khoá luận tốt nghiệp ngành Bảo tồn Bảo tàng), Trường Đại học Văn hoá Hà Nội, Hà Nội.
22. Nghị quyết số 04 — NQ/TW của Bộ Chính trị Ban chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam ngày 12/9/1997 về việc thành lập Bảo tàng Hồ Chí Minh .
23. Nhóm hồ sơ về Sơ tư tài liệu hiện vật của Chủ tịch Hồ Chí Minh tại tầng 1 Nhà sàn — hiện đang lưu giữ tại Bảo tàng Hồ Chí Minh .
24. Sổ ghi cảm tưởng Khu di tích Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Phủ Chủ tịch.

25. Trần Ngọc Trung (2007), “ *Tìm hiểu Sơ tư tập tài liệu hiện vật Chủ tịch Hồ Chí Minh với phong trào thi đua yêu nước giai đoạn 1954 – 1969 tại kho cơ sở Bảo tàng Hồ Chí Minh*” (Khoá luận tốt nghiệp ngành Bảo tồn Bảo tàng), Trường Đại học Văn Hoá Hà Nội, Hà Nội.